

УДК 374.7(417)

Ситник Ольга Іванівна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В ІРЛАНДІЇ

У статті автор досліджує та аналізує проблему становлення та формування ірландської системи освіти дорослих, надає коротку характеристику основних напрямів розвитку освіти дорослих та на основі проведеного аналізу виокремлює сучасні тенденції розвитку освіти дорослих в Ірландії.

Ключові слова: *освіта дорослих, тенденції розвитку освіти дорослих, громадські організації з освіти дорослих, регіональність освіти, модернізація змісту навчальних програм для дорослих.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Освіта дорослих на початку ХХІ століття набуває рис потужного чинника розвитку особистості та суспільного прогресу. Сучасні темпи змін у світі, що спонукають до побудови знаннієвого суспільства, вимагають подальшого розвитку та розширення досліджень у галузі освіти дорослих.

В умовах сьогодення освіта дорослої людини є необхідною складовою системи освіти, що має на меті не лише забезпечити професійну діяльність, а й створювати необхідні умови для всебічного розвитку та самовдосконалення особистості. За матеріалами V Міжнародної конференції з освіти дорослих (м. Гамбург, 1997 р.), саме освіта дорослих була визнана одним з унікальних засобів стабільного розвитку суспільства у ХХІ столітті.

В останні роки популярність Ірландії, як країни, що пропонує якісну освіту, стрімко зростає, що підвищує інтерес науковців до детального розгляду ірландської системи освіти. Оскільки для Ірландії кінець ХХ століття відзначився великими змінами в суспільній та індивідуальній свідомості,

пов'язаними зі зміною ціннісних орієнтирів у період стрімкої модернізації, економічного зростання та інтеграції у світове співтовариство, ця країна видається особливо привабливою для вивчення. У зв'язку з цим набуває актуальності звернення до вивчення та аналізу тенденцій розвитку освіти дорослих в Ірландії, оскільки в цій країні успішно функціонує і постійно вдосконалюється сфера освіти дорослих, яка має міцну теоретичну та наукову основу і практичне втілення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Тенденції розвитку освіти дорослих в Ірландії, вплив освітніх реформ на організацію навчання в навчальних закладах стали об'єктом наукових пошуків ірландських вчених: П. Даунес, К. Маунсел, Т. Оуенс, Н. Фаррен, Т. Флемінг. До дослідження проблеми розвитку сучасних тенденцій в освіті дорослих звертаються як вітчизняні, так і закордонні науковці: С. І. Болтівець, Л. П. Вовк, П. В. Горностаєв, А. В. Даринський, Є. І. Огарьов, Н. С. Побірченко; особливості становлення та розвитку системи освіти дорослих у світі розглядають С. Г. Вершловський, М. Т. Громкова, С. І. Змейов, І. А. Колесникова, О. І. Кукуєв, В. І. Луговий, В. І. Подобед, Н. Г. Протасова, С. О. Сисоєва, Л. Є. Сігаєва та ін..

Зарубіжний досвід тенденцій в освіті дорослих досліджується багатьма українськими науковцями, зокрема В. Д. Давидова (Швеція), Т. М. Десятов (країни Східної Європи), С. М. Коваленко (Англія), О. І. Огієнко (скандинавські країни).

Формулювання цілей статті, постановка завдання. Бажання знайти можливі способи розв'язання зазначених суперечностей, спираючись на досвід Ірландії, в реалізації освіти дорослих і визначило мету нашого дослідження – виявлення сучасних тенденцій розвитку освіти дорослих в Ірландії.

Відповідно до цілей визначено **завдання:**

- надати основну коротку характеристику основних напрямів розвитку освіти дорослих в Ірландії;
- виокремити сучасні тенденції розвитку освіти дорослих в Ірландії.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Ірландія має давні та славетні традиції в галузі освіти, що дозволяє підтримувати високий рівень відповідно до міжнародних освітніх вимог. Завдяки відмінній якості ірландська освіта широко визнана в усьому світі, а дослідження ірландських вчених привертають до себе увагу міжнародної наукової еліти.

Згідно з Зеленою Книгою [3] (Green Paper: Adult Education in an Era of Learning) становлення та формування сфери освіти дорослих в Ірландії починає свій відлік з часів утворення Ірландської незалежної республіки у 1922 році. Система освіти дорослих набуває ознак активного розвитку в 70-х роках ХХ століття, що пов'язано з економічним проривом в Ірландії та початком освітніх реформ.

Створення громадських організацій з освіти дорослих відіграє важливу роль у розвитку громадського партнерства у цій галузі. У 1969 році розпочинає свою активну діяльність AONTAS (National Adult Learning Organisation), Національна асоціація освіти дорослих була створена після першої Національної конференції з питань освіти дорослих, яка відбулася в місті Атлон в травні того ж року. Ірландською AONTAS визначає здійснення національної освіти дорослих через волонтерські об'єднання. При заснуванні AONTAS діючий на той час міністр освіти пан Брайан Леніхан оголосив про створення комітету з питань вивчення змісту освіти дорослих в Ірландії та розробку рекомендацій щодо її майбутньої структури. Комітет опублікував першу в історії держави доповідь з освіти дорослих в 1973 році, яка відома під назвою "Звіт Мерфі" (Murphy Report). Нині AONTAS проводить активну діяльність щодо покращення роботи та забезпечення стійкого розвитку в галузі освіти дорослих [5].

Національна агенція грамотності дорослих (NALA) – незалежна благодійна організація, яка має на меті вирішувати проблеми безграмотності населення та забезпечувати доступ до можливостей навчання, що відповідає потребам суспільства. Національна організація створена у 1980 році на волонтерській основі та є провідною компанією з вирішення питань грамотності дорослого населення, розробки навчальних матеріалів, послуг дистанційної освіти, розробки освітньої політики щодо освіти дорослих, наукових досліджень і кампаній з підвищення обізнаності про причини, масштаби і відповіді на проблеми в системі освіти дорослих в Ірландії. На сучасному етапі 57 000 дорослих відвідують курси різних напрямів по всій країні, роботу яких забезпечують 1500 викладачів і понад 4000 добровольців [1].

Одним з пріоритетних напрямів розвитку сфери освіти дорослих в Ірландії виступає регіональна освіта. Регіональність освіти забезпечує роботу з дорослими, які бажають повернутися або продовжити свою освіту, пропонуючи особистісно-орієнтований підхід з використанням індивідуального навчання, з метою забезпечення позитивних особистих чи соціальних результатів. Цей напрям зосереджує свою діяльність на цільовій аудиторії, далекій від ринку освіти чи праці. Програму діяльності розробляють місцеві общини. Робота системи регіональної освіти ґрунтується на принципах справедливості, рівності, соціальної інтеграції та громадянства [2]. Регіональна освіта – процес особистих і суспільних перетворень, розширення прав і можливостей, соціальних змін і колективної роботи. Завдяки структурі роботи і цілісному підходу регіональна освіта націлена на розширення можливостей різних соціальних груп, що відображено у змісті навчального процесу, який є творчим, і розробляється на основі індивідуальних потреб особистості. Регіональна освіта ґрунтується на принципах справедливості, рівності та відкритості, і відрізняється від загального стану освіти дорослих завдяки своїй політичній і радикальній методології [2].

Модернізація змісту навчальних програм для дорослих посідає провідну позицію серед сучасних тенденцій розвитку освіти дорослих в Ірландії. Зміст навчальних програм потребує постійного корегування та змін з метою удосконалення задля отримання необхідних результатів [4]. Однією із тенденцій є модернізація навчальних програм з виокремленням напрямів роботи з різними групами населення. Отже, спеціальні програми розробляються з орієнтуванням на певні виклики та потреби, які безпосередньо стосуються конкретної групи людей, наприклад, жінок чи молодих матерів, чоловіків, мандрівників, людей з обмеженими можливостями, літніх людей, мігрантів чи біженців, обездолених людей, жителів сільської місцевості [4]. Завдяки такому розподілу система набуває рис масовості та працює на підвищення рівня добробуту населення засобами освіти дорослих.

Ірландія проводить активну діяльність щодо створення національних програм та участі у європейських заходах задля залучення населення до освіти дорослих. Однією з таких програм є програма безперервної освіти Європейської комісії Грундтвіг (Grundtvig 2007-2013pp.), яка зосереджена на освіту дорослих, і охоплює всі її види: формальну, неформальну та інформальну, надаючи можливість автономного навчання, регіональної освіти та експериментального навчання. До співпраці з командою Грундтвіг залучаються різні групи населення чи/та установи, від громадських груп до музеїв та університетів в рамках програми безперервного навчання. Робота програми спрямована на поліпшення якості та європейського виміру освіти дорослих у самому широкому сенсі, з метою зробити можливість безперервного навчання більш доступною для громадян Європи, Ірландії зокрема [6].

«Леонардо да Вінчі» – європейський проект в галузі професійної освіти і навчання. Основною метою цієї програми є поліпшення професійної компетенції, знань, умінь і навичок, яка спрямована на всіх сторін-учасниць, а саме тих, хто навчається у ланці професійно-технічної освіти, викладачів та

інструкторів, освітніх установ, підприємств, об'єднань, соціальних партнерів. [7].

Висновки з даного дослідження. Таким чином, здійснений аналіз дозволяє виокремити такі тенденції розвитку освіти дорослих в Ірландії:

- громадське партнерство в освіті дорослих;
- регіональність освіти;
- модернізація змісту навчальних програм для дорослих;
- інтеграція національних програм до участі у європейському освітньому програмному середовищі щодо залучення населення до освіти дорослих.

Економічна ситуація Ірландії впродовж останніх десятиліть спричинила неприпинну інноваційність національної системи освіти, яка, в свою чергу, розглядає освіту дорослих як основний чинник забезпечення злагодженості та стабільності розвитку й потужний показчик суспільного прогресу і розвитку особистості. Саме освіта дорослих стає одним з пріоритетних напрямів, який прискорює вирішення як існуючих, так і майбутніх проблем людства. Отже, усвідомлення провідних тенденцій розвитку освіти дорослих є необхідною передумовою та засадою подальшого розвитку суспільства.

Перспективи подальших розвідок в аналізованому напрямі.

Перспективи нашого подальшого дослідження охоплюють питання змісту та форм освіти дорослих в Ірландії, про що йтиметься у подальших публікаціях автора.

ЛІТЕРАТУРА

1. About us / NALA. – Dublin, Ireland, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [<http://www.nala.ie/what-we-do/about-us>].
2. Community Education / AONTAS. – Dublin, Ireland, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [<http://www.aontas.com/commed/>].
3. Green Paper: Adult Education in an Era of Learning. – Dublin : published by the stationary office, – November 1998. – 136 p.

4. Information booklet ; AONTAS – Dublin, 2001. – 82p.
5. History and Development of AONTAS / Dublin, Ireland, 2013.
[Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[<http://www.aontas.com/about/howeare/history.html>].
6. Lifelong Learning Programme Grundvig Programme / Education, Audiovisual & Cultural Executive Agency. – Europa privacy policy, 2009.
[Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://eacea.ec.europa.eu/llp/grundtvig/grundtvig_en.php].
7. Lifelong Learning Programme Leonardo da Vinci / Education, Audiovisual & Cultural Executive Agency. – Europa privacy policy, 2009.
[Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://eacea.ec.europa.eu/llp/leonardo/leonardo_da_vinci_en.php].

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ В ИРЛАНДИИ

Аннотация. В статье автор исследует и анализирует процесс формирования ирландской системы образования взрослых, предоставляет краткую характеристику основных направлений развития образования взрослых и выделяет современные тенденции развития образования взрослых в Ирландии.

Ключевые слова: образование взрослых, тенденции развития образования взрослых, общественные организации по образованию взрослых, региональность образования, модернизация содержания учебных программ для взрослых.

MODERN TENDRNCIES OF ADULT EDUCATION DEVELOPMENT IN IRELAND

Summary. *The central purpose of this article is to examine and analyze the process of development and formation of national adult education in the educational system of Irish Republic in order to find out the main present-day scientific trends in the system of adult education. In order to do so, a general overview of adult education establishment is presented. The article focuses on the short characteristics of the adult education organization activities and their contribution in the adult education development. The key features of modern ways of adult education development in the Republic of Ireland are also discussed and fully examined. The article deals with the community education as one of the main aspects of today's adult education. Adult education modernization addresses major issues for adult curriculum content that is caused by various global economical and social changes and innovations in everyday life. The contemporary trends of adult education that can affect the system of adult education development in Ireland are mentioned. Finally, the article concludes with the formation of contemporary tendencies of adult education development in Ireland.*

Key words: *adult education, adult education tendencies, community organization of adult education, community education, curriculum content modernization for adults.*